

Wojciech Szwiec I miejsce 2023 r.

Cudów nima

Bina 1

Siedzi chop we drewutni i wyrobio dłutkem świątka. W pomiyszczyniu stoi rozpolony żeleźniok i fajnie grzeje. Na ławce kole chopa stojom sztyry jednake świątki.

Chop: Nazywom sie Kwiryn Szalas, jestech z Bożydarowic i mieszkom w tyj chałpie łod końca wojny. Robiłem w mieście, we werku, dyć od przejścio na pyndzyjo zajmują się sztukom artystycznom. Ja. Konkretnie wyrobiom we drzewie i cosik maluja. Terozki strugom Bożydara, kiery jest patryjonym naszyj parafie. ...o idzie ku mie farorz. Bydzie chcioł wiedzieć jak mi idzie robota?

Farorz: Kwirynie jak ci idzie robota z tym naszym Bożydarem?

Kwiryn: Idzie, idzie farorzu hnet nastympny bydzie fertig.

Farorz: Jednego postawiymy we kapliczce przy szosie, drugigo na farze. Reszta bydzie schowano. Przido sie na geszynk dlo biskupa.

Przyglqdo sie figurkom.

No piyknie ci to idzie Kwirynie. Jednaki z oryginałym! Jak jo po roz piyrszy ujrzoł Bożydara, to zaro wiedziołech, że to bydzie nojwiykszo atrakcja w naszyj parafii. Poncie tu bydom walić z koždyj strony. Bo nasz Bożydar, Kwirynie, jest cudowny!

Kwiryn: Dyć to je yno figurka z Eelisowyj kapliczki. Cudem jest yno to, że nie zdążył jiy przepić.

Farorz: Ale jako ta figura piykno! Jeszcze przed stanem wojennym chodzilech po wsi i godołech z najstarszymi mieszkańcami. Co łoni mi łosprawiali - chopie złoty! Ani jedyn sie nie wygodoł o tym świątku! Ich to nie interesowło. Aż,

zaszłech do tego łożyrocka Eelisa. Pokozoł mi u siebie, za stodołom, we krzokach, kaj stoła staro chałpa, tam ostała sie ta cudno kapliczka.

Kwiryn: Doł wom tyn gizd tego świątka po dobroci, eli chioł piyniondze?

Farorz: A kaj, za gorzoła, a jeszcze musiołech z nim wypić! Zebrali my Bożydara z kościelnym, poleku, polekusi, jak Jezuska. Łowinyli becikiem i zebrali my go na oględziny.

Kwiryn: No ja, tych worstw malunku tam było pora. Swoje lata mioł.

Farorz: A pamietosz Kwirynie, jak tymu konserwatorowi sie łoczka zaświyciły?

Kwiryn: Toć! XVI wieczno figura - tak padoł. A musioł sie znać farorzu.

Farorz: Toć sie znoł! Dobrze, że parafio momy tako zgodno i udało się Bożydara wprowadzić do kościoła, ozłocić i koronować.

Kwiryn: W tyj koronie wyglado jak świynty Szt Stefan pra?

Farorz: Kaj Szt Stefanowi do naszego Bożydara. No to ty se tu wyrobiej, a jo ida jeszcze do kościoła podoglondać.

Farorz odszedł konsek dalij i godo do sia:

Farorz: Tyn tu istny mo boży dar w rynekach. I to od bajtla. Kwiryn durś mioł cufal we żywobyciu. Chociorz z podejrzanym familie pochodził i mioł yno trzecio lista, to nie poszoł jak insi na wschodni front, yno do Francyje. Rzeźbiynio, jeszcze przy wojsku, go jedyn kamrat nauczył. Już sie wojna miała kończyć, to zaś Ponbuczkowo łaska na niego spłyneła. Na rzici mu sie zrobił bolok, nie za wielki, ale szczypało go to i bolało aże łaźić nie poradził. Zawarli go do lazaretu i bolok wycieni. Jak był nazot to drużyny już nie było, a połowa plutonu była ranno. Zdaje sie amerykony ich wyszczyłały. Co było robić? Prziszeł synek nazot, do swoij chałpy. Ledwo wloz za próg, to go ruscy chycili i zawarli we staryj szkole jako jeńca. Kwiryryn myśłoł że to już koniec, ale zaś mioł cufal. Kozali mu warzić i glancować szczewiki. Jak sie po tydniu kapnył, że łoni som tak łożarci, że

nie pamiętają nawet po co go zawarli to im citnoł. Ja. W dzisiejszych czasach nima już takich ludzi. Świynty jest tyn mój Kwiryn. A Pan nad nim czuwo!

Kwiryn zaglądo za odchodzącym farorzem:

Kwiryn: Jo na tyj pyndzyi siedza yno i dłubia we drzewie. Biera klocek i zaro robia świątka. Co jo tych świątków nawyrobioł! Farorz co chwila przychodzi i coś chce. To do kościoła, to do zogrady, to na geszynk. O naszego Bożydara bez lata całe tyż fest dbo. Złocił go i stroił w precjoza. Bożydar od lot stowoł sie co roz piykniejszy i co roz sławniejszy. Piyroszo ponoć przyszła z Gliwic, potym z Bytomio, a potym nawet z Piekor i Skoczowa. Koždy chcioł do cudownyj figury porzykać. Yno na samym początku cudu za bardzo nie było. Potym sie nasz Bożydar trocha sie poprawił. Ponoć poradził jakiesikej cuda robić z babami. Te co nie poradziły zońść, musiały klynkać przez Bożydarem i rzykać. No łone rzykały, a wracały za rok z wielgim bebechem. Chopów ponoć leczył z alkoholizmu, ale w to akurat farorzowi nie uwierzyłech, bo jakby tak było, to uleczył by Eelisa. - tego pijoka u kierego za stodołom tela lot stoł. Eh... Ciężko spotkać u nos kogoś, wto by to potwierdził.

Farorz sie cieszy bo skuli Bożydara odwiedzają go biskupi i godni ksiynża. Koždy go tu zowdy chwolił i mioł w zocy.

Aże do czasu.

Bina 2

Gabinet urządzony surowo ale estetycznie. Na ścianie wisi mały krzyżek i dupne polskie godło. Orzełek mo korona doklejono z srebrnyj folijki. Przyklejono na staryj arabskij gumie już zdążyła sie trocha eknąć. Na biurku stoi telefon z cyferblatem i maszyna do pisanio. Kole nij pełny aszynbecher. We łoknie nima

gardin, bez kraty widać plac. We izbie siedzi gliniarz kiery spisuje zeznania świadków. Siedzom we dwóch i fest sie nerwujom.

Gliniorz: Nie nerwujcie sie tak. Dyc znojndymy winnego i zawrymy do haresztu. Kontynuujemy przesłuchanie świadka. Zaczyno klepać na maszynie. Farorz, lot 66.

Gliniorz: Co sie według świadka stało 28 stycznia 1995 roku we kościele parafialnym w Bożydarowicach?

Farorz: Otwiyrom kościół o pół siódmyj. Som, bo kościelny, przychodzi nieskorzyj. Światło pola yno z boku, we nawie, kaj stoi słuchatelnica. Ida spowiadać, świyca lampka ale drzwiryzek nie zawiyrom, bo zaro mi sie tam robi duchota. Myśla se, siedna w tyj słuchatelnicy, porzykom, dyc moznono sie drzimna, bo pewnie żodyn po swiyntach z grzechami zarozki nie polecie. I tak siedza i rzykom. Zaglądom bokiem na ołtorz i cosik durś mi nie pasuje...Patrza roz, potem drugi roz i jak nie trzasna tymi drzwiryzkami! Garusza przed ołtorz i widza, że nima naszego Bożydara! Zaglądom można figurka spadła, można było tompnięcie i sleciała... Nic!

Gliniorz: I co robiliście dalij?

Farorz: Przylecioł kościelny i szarpoł mie za lewerando na spamiętanie. Potym polecioł do zakrystie, bo tam je telefon i dzwonił do wos. Tela wiym.

Gliniorz: Przesłuchanie świadka. Kościelny, lot 70. Godejcie co wy uwidzieliście tego dnia?

Kościelny: Prawie wchodziłech do kościoła, a farorz jak zwykle rano we słuchatelnicy siedzioł i drzymoł. Jo sie klynknoł, gowa pochylił, bo zowdy tak robia i to od progu! Łoroz jak coś dupło! Wiycie jak to sie po kościele niesie jak coś dupnie? Jeronie!

No ja, skąd moście wiedzieć jak do kościoła nie chodziecie.. *wzdycha...*

Gliniorz: Do rzeczy! Skupcie sie!

Kościelny: Ja. I jak dupło to była chwila ciszy... I ryk taki zarozki sie rozlego i myśla cóż tyż to sie wyrobio? I leca do tyj nawy, a tam farorz we tyj swoij stule na karku ryczy. "Wto nom zebroł Bożydara!!!" Jo leca ku nimu i na własne oczy to uwidziolech. Błogosławiyni som ci kierzy nie widzieli a uwierzyli! Imaginujcie sie: nima Bożydara! Pusty ołtorzyk! Farorz rozpaczo. Czekałech tam dość chwila, aż skończy ślimtać. Jak sie spamiętoł to ostawiłech go tam i poszłech do zakrystie dzwonić po milicjo.

Gliniorz: Już sie nie godo milicjo! Poprowcie sie!

Kościelny: Ja. Panie władzo toć, toć. Byda już korekt.

Farorz: A idzie sie dowiedzieć od szanownego pana oficera jak oni tam wleźli?

Gliniorz: To je tajemnica śledztwa, ale słuchajcie (*nachylo sie i szepcze konfidencjonalnie*). Technicy ustalili, że z boku kościoła, we drzwiach zakrystie wyłomali zomek. nic wiecyj nie byda godoł, za to wy powiydzcie eli straciło sie coś jeszcze?

Kościelny: Yno Bożydar...

Bina 3

Po lewyj stronie sceny stoi glinorz, kole niego farorz obleczony do mszy, a z prawyj kościelny. Farorz mo uniesione rynce i śpiywo psalm na kościelno nuta.

Farorz:

Pan jest wielki na wieki,
Imie jego chwołom narody,
Pan jest wielki na wieki ,
Lasy i pola i leśno zwierzyna,
Ogrody kwietne chwołom Pana,
Bo z niego wszystko się rodzi

Ludzkie niegodziwości wydały nos na próba,
W Panu jedynie nadzieja.

Serca nasze wypełnio łostuda.

Ludzie z przepadzitości pozbawili nos daru,

Choć czyny nasze były bez skazy

Nadzieja mamy w yno w Panu

Ołtorz kiery łączy nos z Panem

Hańbi ręka złoczyńcy...

Naroz rozlego sie dzwonek starego telefonu, takigo na kablu. Gliniorz i kościelny sie rozgladają. Farorz dalij śpiywo psalm. Dzwonek dzwoni co roz natarczywuj.

...noród nosz łaknie sprawiedliwości,

Sprawiedliwość yno w Panu

Pan jest naszą miło....

Farorz łoroz przerywo, odwraco sie i wychodzi ze mszy. Stowo zadkiem do publiczności kaj bina sie już kończy - sam przy kulisach - tam na ścianie wisi aparat. Podnosi słuchawka na kablu i pado.

Farorz: Halo?

Słychać jakieś charczenie i głos offu:

Guten tag herr Farorz, ich habe deine Bożydar. Dej mi sam 20 tysięcy nowych złotych. Ostow we krzokach pod krzyżem, bite. Dostaniesz go zurück, nazot! Żodnymu nic nie szprechej, o tym że jo do ciebie dzwonił!

Trzask odkładanyj słuchawki. Farorz wraco na środek biny i śpiywo.

Farorz. Rzykomy za noszego arcybiskupa Kleofasa i cołkie duchowieństwo.

Gliniorz i kościelny śpiywajom w odpowiedzi.

“Kyrie eleison”, wystuchej nos Panie!

Farorz: Rzykomy za nosz okradziony kościół, sprofanowany bez złych rabczyków.

Gliniorz i kościelny: "Kyrie eleison", wystu chej nos Panie.

Farorz: Rzykomy za naszego Bożydara, żeby do nos wrócił nojpryndyj jak sie yno do!

Gliniorz i kościelny: "Kyrie eleison", wystu chej nos Panie!

Farorz: Rzykomy coby mi sie udało zebrać piniondze na okup. Coby figura wykupić z pazurów polskigo nimca.

Kościelny: "Kyrie eleison" - wystu chej ...

Gliniorz podchodzi do farorza i obchodzi go dookoła.

Gliniorz: Farorzu ludzie godajom, że mocie jakiesikej telefony w sprawie okupu? Zdo mi sie, że muszyny o tym pogodać.

Farorz: Jo z wami godać nie musza. Jednym moim obowiazkiem jest dbać o dobro moij parafii i kościoła. Jo sie na władzy już nie roz przejechoł. Pamiyntosz jak mie nie chcieli puścić do Wiednia żeby kupić złoto do złocynio Bożydara?

Kościelny: Toć pamięto yno gupola udaje. Dyć to on już wtedy w milicji robił.

Farorz: Jak już wkońcu dostołech od vos paszport to żeście mi łoba do niego nachorkali i pedzieli: "na jedź".

Kościelny: Nima cie terozki gańba?

Gliniorz odwraco sie zadkiem do widowni i patrzy farorzowi w łoczy i pado.

Gliniorz: Jo wom kcioł yno pomóc. Z wami to je tak zawsze ani po dobroci ani po złości!

Obrócił sie i poszoł furt.

Kwiryn siedzi na progu i cosik dłubie w desce. Podchodzi do niego kościelny bierze dwa gotowe Bożydary i chowie do epy.

Kościelny: Farorz mie posłali. Wezna dwa.

Kwiryn: Toć. Panie kościelny terozki sie tela wyrobio...

Kościelny: Farorz mo łostuda z milicjom, a nawet z parafionami.

Kwiryn: Kiedyś Bożydarowice to była spokojno wieś.

Kościelny: Jo to jeszcze pamiętom. Mój łojciec opowiadał jak to za nimca było spokojnie. Żodyn tu nie jeździł i żodyn ani nie wiedziot kaj ta wieś leży.

Kwiryn: Bo nie było jij na mapach. Tak po prowdzie to za nimca wcale nie nazywała sie Gottesgabe, jak by szło przypuszczać, yno Schlammdorf. Tu 100 lot tymu chałpy były drewniane, a na dródze jedyn maras i nasrane.

Kościelny: Cołko okolica tako była zapomniano bez Boga i państwo.. Wieś obok co sie dziś nazywo Dobrzanka nazywali wcześnij Dreckkaff.

Kwiryn: Brudno dziura!

Kościelny: I jak tego byłoby mało, dalij w stona Opola, była osada zwano Kackedorf, dziś piyknie nazywano Kaczkowice.

Kwiryn /chichro sie/: Dyc to od kacke...

Kościelny: No właśnie kupka panie Kwirynie! Fater mi wszystko łosprowioł. Može nasza wieś tyż by łostała jakimś zadupiyem, ale wójt Wiescholek założył młyn parowy i chnet jeszcze przed 1935 rokiem wszystkie chałpy u nos były murowane. Mało wto to pamiynto.

Kwiryn: Po latach nowy farorz znoloz figurka u Eelisa, zebroł mu jom, ozłocił i wyniośł na ołtarz. Wtedy sie wszystko zmiyniło.

Kościelny: Dzioło się! Do wsie zjeżdżały sie komisyje z kurje i szpece roztomajte. Uznali, że figurka to je Bożydar z Bożydarowic! Chnet mieli my Bożydara na

ołtorzu. Jak już był to my już nic innego z farorzem nie robili yno czekali na cud.

Dyć tyn ozłocony Bożydar musioł być cudowny!

Kwiryn: Za dużo tego larma było, terozki rabczyki figura zachachmęciły i tela z tego bydzie.

Kościelny: To wy nie wiycie? Dyć dzwonił jakiś polski nimiec do farorza i chcioł 20 tysiecy nowych złotych okupu za Bożydara. Dyć to je gańba!

Kwiryn: A można to był jakiś znany we wsi polski nimiec? Tam u Marekwi był na świynta jego bracic, to fest podejrzany typ.

Kościelny: Przyjeżdżają sam na bysuch, pakety i gyszynki wożom. Dyć na to trza mieć geld, to trza w tych Nimcach kupić.

Kwiryn: Toć. A za co, jo sie pytom łoni to mają kupić?

Kościelny: Domy tymu pokój. Ida nazot do farorza, bo bydzie zły że mie tela czasu nima.

Bina 5

Izba na farze. Skromnie urządzono. Jest leżanka, meblościanka z barkiem i szrankiem i mały stół. Farorz wyciągo z epy figurki Bożydara i chowo ich do szranku.

Farorz /*godo do siebie*/: Jedyn, dwa, trzi, sztyry... musza zaś ze dwa dać zamówić.

Łoroz do izby wlatuje zdyszany kościelny.

Kościelny: Farorzu! W zakrystie dzwoni telefon!

Farorz: Rabczyk!

Kościelny: Abo tyn zesmolony gliniorz, jedno z dwóch.

Dźwięk dzwonka słychać co roz głośnij. Farorz dolatuje na koniec biny, stowo zadkiem do widowni i podnosi słuchawka.

Farorz: Halo?

Słychać jakiesikej charczenie i głos offu:

Zdrastwujcie farorzu. Ty chacziesz uwijet twoicho Bożydaru. Ty musisz podciepać diengi do hasioka obok krziża. Zawtra wecerom. W epie ma być 30 tysięcy novyye polskiye zlote. panimasz?

Farorz: Da Panimaju...

Upuszczo załomany słuchawka. Oblyko sie jak do mszy narzucając stula i podłazi na przodek sceny. Kościelny zostaje ze zadku i stoi cicho z opuszczonym łepym.

Chwila ciszy. Farorz rzyko.

Farorz: Módlmy sie za naszego gliniorza, aby chycił tych zesmolonych rabczyków i odzyskoł nasza figura.

Kościelny: "Kyrie eleison" wystuchej nos Panie!

Bina 6

Ta sama izba przy stole siedzi farorz, kościelny łazi nerwowo po izbie.

Kościelny: Farorzu cud sie stoł, gliniorz już sie na wos nie gorszy. Widza z łokna jak wyszeł z auta i idzie ku nom.

Gliniorz */włazi i od progu woło/*: Farorzu jo sie już na wos nie gorsza.

Farorz: Jo tyż je pełyn przeboczynio.

Gliniorz: Musicie mi pedzieć co tu sie wyrobio, inaczij tego rabczyka nie chycimy... abo rabczyków. Kiedy mo zaś zadzwonić?

Farorz: Nie zadzwoni. Momy dać piniondze dziś, w Sylwestra o 9 na wieczór i czekać.

Kościelny: Dyc po mszy kole kościola jest festyn, tam jest zawsze dużo ludzi. Jak łon chce te piniondze zebrać?

Gliniorz: Pieron go tam, za przeproszeniem pana farorza, wiy!

Kościelny: Nie nerwuj farorza ateisto.

Farorz: Dej pokój.

Gliniorz: Tyn co dzwonił noprzód godoł po nimiecku, a terazki po rusku?

Farorz: Ja, we wtorek to był choby taki polski nimiec, a we czworteck polski rus, abo ruski polok. Eli to może być jedyn a tyn som?

Kościelny: Terazki już kce 30 tysiyncy! ...nowych złotych!

Farorz: Nimomy tela piniyndzy, dyć kolekta bydzie dopiyro we niedziela.

Gliniorz. Psinco mu domy, niech kościelny z ministrantami naszczyrze gazet i wrazi do epy tak coby wyglądało jak 30 tysiency. Mom plan! Chycymy tego rabczyka!

Kościelny: ...abo dwóch!

Farorz: ... i odbierymy Bożydara.

Gliniorz: */wyciągo jakisikej heft i szkryfło coś na kartce/* Namalują wom plan. Tu je kościół, tu kirchhoff, a tu krzyż, kole niego je tyn mały hasiok przy ścieżce. Tu farorz musi wciepać geld. Jo sie schowia we grocie, a giwera byda miół w gorści.

Farorz: Jo wezna trzech zaufanych ministrantów, kierzy bydom łązić po placu z koszyczkiem i sprzedować "Goscia Niedzielnego". Łoni bydom wypatrywać podejrzanych i obcych.

Kościelny: Szczególnie polskich nimców.

Gliniorz: Pan panie kościelny bydzie siedzioł na parkingu we aucie i obserwowoł ainfart.

Kościelny: Co z druggom bramą ze zadku?

Farorz: Ona jest zaroz przy farze. Korza moij kucharyji filować bez łokno, zowdy dowo pozór na wszytko i wszytskich.

Kościelny: Ja łona je fest wraziłato, a docierno.

Gliniorz: Bydom jeszcze moi ludzie - sierżant Palka i aspirant Strzoda. Bydom dlo wszystkich niewidzialni - to oni chycom naszych rabczyków!

Farorz: Akcja obserwacyjno zaczynomy już o siódmyj na wieczór. O dziewiontyj farorz idzie wyciepać epa z piniondzami do hasioka.

Kościelny: Potym nie bydzie już odwrotu. Tyj nocy Bożydar bydzie w doma.

Bina 7

Ta sama izba. Noc. Słyschać bicie zygora. Po leku robi sie widno. Chopy siedzom przy stole i ziewają.

Farorz /zżywo/: Juz świto, chnet bydzie widno.

Kościelny: Pojakimu sie nie pojawili? Zrobili nos za błozna?

Farorz: Nima już ratunku dlo Bożydara!!! Som my zgubiyni. Żodyn ani nie zajrzoł do hasioka...

Kościelny: Na co my liczyli? Widać cudów nima?

Bina 8

Drewutnia Kwiryńna. Rzeźbiorz szlifuje świętka. Popijo tyj ze szolki. Łoroz wbiego kościelny.

Kościelny: Panie Kwiryńnie...

Kwiryń: A, witejcie w Nowym Roku.

Kościelny: Panie! Cud sie wydarzył!

Kwiryń: Co takigo?

Kościelny: Bożydar jest już doma!

Kwiryń: Jak sie to stało

Kościelny: Wczora zrobili my z milicjom zasadzka! Nawte ministranty i kucharyjo działali jako wsparcie akcji.

Kwiryn: Połączone siły policji i kleru?

Kościelny: Ja, gynau, ale akcja sie nie udała, żodyn nie wpod w nasza wymyślno pułapka. Było rano jak szli my na fara napić sie tyju. Załomani, zmynczyni i zmarznięci w pierony. Koždy już ziywoł i klon pon nosym. Łoroz zadzwonił telefon

Kwiryn: Ciekawe wto dzwonił polski niemiec eli polski rus?

Kościelny: Polski niemiec z ruskim akcyntym. Koždy ucho przystawił do słuchawki Prawie wszystko było słyszeć.

Kwiryn: I co godoł?

Kościelny: Dzwonił fest skruszony i padoł ze dzięka modłom farorza i parafijonów łon sie nawrócił i serce mu sie łotwarło i tak mu sie żol zrobiło. Pedzioł że nie chce Bożydara, yno prosi o wyboczynie. Wszyscy my slimtali, tak nos wzruszył

Kwiryn: Jeronie a co z Bożydarem?

Kościelny: Kozoł nom iść na kirchhoff, tam kaj pochowani som żołnierze ruscy i tam kozoł szukać Bożydara.

Kwiryn: I znodliście?

Kościelny: Cud sie wydrzył Bożydar stoł schowany za tujom, rzykoł za nos grzeszników i czekoł na ratunek.

Kwiryn: Wielu czekało na tyn cud! Kiedy nasz Bożydar wróci na ołtorz?

Kościelny: Chyba nie za gibko.

Kwiryn: Pojakimu?

Kościelny: Bo je colutki goły. Te pierońskie rabczyki zebrały cołkie złoto w kiero był łobleczony. I korona złoto i kryka złoto... wrócili nom Bożydarka, ale po sagu...

Kwiryn: Pieronie to richtik cud. Liczyli na XVI wieczno figura i sie trocha przeliczyli...

Kościelny: Dyć to jest nasz stary Bożydar!

Kwiryn: A kaj, to je yno moja kopia. Oryginał z kapliczki Eelisa je schowany u farorza we sejfie.

Kościelny: O jeronie...

Kwiryn: Figura wom wrócili, bo sie kapli, że na szłapie jest podpis autora. Jo podpisują sie na koždyj figurce.

Kościelny: Jako to?

Kwiryn: Normalnie, tyj figurce na spodzie stoło: Kwiryn Szalas A.D. 1986.

Kościelny: No ja, cudów nima...

Kurtyna